

UNMEE-mariniers zijn het eens over inzet in grensgebied Ethiopië-Eritrea:

Geen spectaculaire missie, wel zinvol

Eind november 2000 vertrokken de eerste Nederlandse militairen naar de Hoorn van Afrika om deel uit te maken van UNMEE, *United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea*. De harde kern van de Nederlandse bijdrage aan UNMEE werd gevormd door het tweede Mariniersbataljon en het Logistiek Bataljon uit Doorn.

Door: Klazien van Brandwijk-Wiltjer

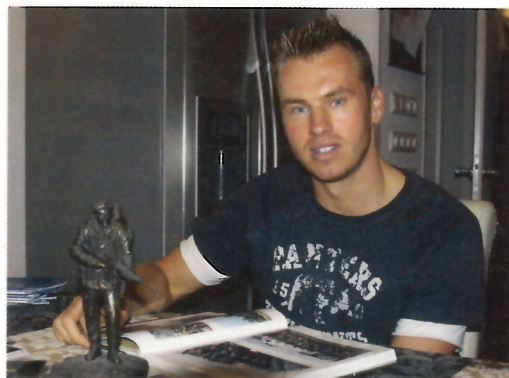
Wibe Smits (31), Jeroen Schenk (34) en Marcel Zwart (39) maakten deel uit van het UNMEE-bataljon dat op 11 oktober 2000 werd gevormd. Zwart werd ingedeeld als chauffeur op Logbase en vertrok als een van de eersten naar Eritrea. "Ergens in november, de precieze datum weet ik niet meer. De reis was wel apart. Met een grote Russische Antonov vol voertuigen, vier mariniers en wat kaderleden vertrokken we vanaf Eindhoven. Tot de voorbereidingsgroep arriveerde, verbleven wij in een hotel in Asmara. In afwachting van hun komst moesten wij op het verspreidingspunt in Dekemhare een in aanbouw zijnde politieeschool inrichten als transitkamp." De marinier, die in 1993 naar Cambodja was uitgezonden, verbaasde zich. "De stad was helemaal in orde. Mooie gebouwen, winkels, hotels, noem maar op. Heel apart, want dan denk je: waar kom ik hier eigenlijk voor? Alles was anders dan in Cambodja. Maar ook anders dan ik uit de voorlichting had begrepen. Later, als je op pad bent in de bevoorradingskonvoien, ontdek je dat er in de stad dan wel geen oorlog is geweest, maar dat het verderop in het grensgebied wel anders was."

Smits was ten tijde van de uitzending marinier 1, C-7 schutter, en ingedeeld bij de Alpha-compagnie. "Een aantal jaren eerder zat ik bij de eenheid die zich opwerkte voor een missie in de westelijke Sahara. Dat ging uiteindelijk

■ Wibe Smits. Foto: Birgit de Roij

niet door. Na de berg- en de koudweerttraining werd ik op Curaçao bij de bootjesgroep geplaatst. Terug in Nederland wilde ik wel op uitzending. We waren een van de eerste shifts die aankwamen in Eritrea. Tijdens het opwerken hadden we meegekregen dat het vrij spannend zou worden. We gingen in het donker naar onze locatie in Adi Quala. Daar aangekomen, werd gezegd: links is ons kamp, dus ga de tent maar opzetten. Er was nog helemaal niets. In de loop van de tijd is er een heel kamp gebouwd. In eerste instantie hielpen wij, de mariniers, mee, maar de landmacht genie heeft het geperfectioneerd. Geweldig!" Na het vervullen van zijn dienstplicht bij de landmacht ging Schenk weer naar school. Dat viel tegen en toen

■ Jeroen Schenk. Foto: Klazien van Brandwijk-Wiltjer

■ Marcel Zwart. Foto: Klazien van Brandwijk-Wiltjer

een voetbalmaatje over de mariniers vertelde, besloot hij te solliciteren. "Ik was erg gemotiveerd en de berg- en wintertrainingen leken me fantastisch. Na de bergtraining in Roemenië is het niet meer van een koudweerttraining gekomen. We gingen naar Honduras om noodhulp te verlenen. Dat land was getroffen door een orkaan. Op Curaçao moesten we, naar mijn idee te lang, op toestemming wachten. Daardoor kwamen we als een van de laatsten in het getroffen gebied aan. We hebben

■ Nederlandse mariniers passeren tijdens een patrouille twee Eritrese jongens, Eritrea, 18 mei 2001. Foto: Martin Roemers

dorpen, die van de bewoonde wereld waren afgesloten, kunnen bevoorraden. Dat was een goede zaak, maar we hadden meer kunnen doen, denk ik..." Na trainingen in Schotland en Engeland nam Schenk deel aan een speciale training in Amerika en werd daarna op Aruba geplaatst. "Ik was net terug in Nederland toen UNMEE ging spelen en werd ingedeeld bij de Bravo-compagnie die in Ethiopië werd gelegerd."

Samenwerking

Het transportpeloton, waar Zwart toe behoorde, was een gemengd gezelschap van meer dan honderd man. "Wij waren ondergebracht in prima nieuwe tenten op Logbase in Dekemhare. Het was wel bijzonder om samen te moeten werken met chauffeurs van de marine, landmacht en burgerbedrijven. In eerste instantie zat ieder in zijn eigen groepje, maar je ging samen op konvooi, je moest het werk toch samen doen. Ik mocht op alle voertuigen rijden. Soms ging ik in het konvooi mee in een landrover als beveiliging, maar ik reed ook op de 4- en 10-tonners. Na verloop van tijd mocht ik ook op de Mercedes Actros. Een wereldse wagen. Fantastisch! In het begin mocht dat niet van

de burgerchauffeurs, maar als je twaalf uur onderweg bent over een afstand van 360 kilometer is het ook wel prettig als je als bijrijder wat rond kunt kijken." Tijdens de konvoien op weg naar de compagnielocaties in het grensgebied ontdekte Zwart wat de oorlog tussen de twee landen teweeg had gebracht. "De mensen waren weggetrokken. We reden door een soort van spookdorpjes en aan beide kanten van de weg had je mijnenvelden. Verder lagen er skeletten op het zijterrein. Wat me ook opviel, was dat de vijanden recht tegenover elkaar in de loopgraven hadden gelegen. Ze konden elkaar bijna in de ogen kijken. In de loop van de tijd zag je dat veranderen en trokken de Ethiopiërs zich terug."

Stofpatrouilles

In de *aera of responsibility* van de Alpha-compagnie van Smits liep een geasfalteerde weg van de hoofdstad Asmara in Eritrea naar de grens met Ethiopië. Naast een groot aantal dorpen waren er drie vluchtelingenkampen en bivakkeerden er duizenden Eritrese militairen. Smits: "Onze taak was om een bufferzone te maken tussen Ethiopië en Eritrea. Dat betekende dat we checkpoints in het noorden en in het zuiden van

ons gebied hadden. We patrouilleerden en brachten wapendepots in kaart. Tijdens de patrouilles ontmoetten we wel gewapende mannen, maar er gebeurde eigenlijk niks spannends."

Toen zijn sergeant na een paar maanden voortijdig naar Nederland vertrok, moest Smits de functie van zijn korporaal, die de taken van de sergeant overnam, overnemen. "Dat vond ik interessant. Ik kreeg wat meer verantwoordelijkheden en deed mee aan briefings, die ik dan weer in de gewoergroep moest bespreken. Onze werkzaamheden rouleerden. Je had een periode wacht en QRF (*Quick Reaction Force*, snelle reactiemacht; red.), een periode sociale patrouille of stofpatrouille en een periode op het zuidelijke of noordelijke checkpoint. Af en toe kwam ik op Logbase."

Tijdens de sociale *showing the flag*-patrouilles in de dorpen werd contact met de bevolking gelegd. "De mensen waren erg gastvrij en vriendelijk." De stofpatrouilles, over de veelal onverharde wegen op het platteland, hadden als doel om militaire informatie over de Eritrese troepen in te winnen. "Dat was niet altijd zonder gevaar omdat je niet wist of er mijnen waren. Tijdens

die meerdaagse patrouilles was het ook handig om de gps bij je te hebben, want de weg was soms onvindbaar. Eén keer werden we verrast toen er opeens gewapende mannen voor de wagen stonden. Dat is geloof ik het spannendste dat ik heb meegemaakt. O, nee. Toen we op de noordelijke grens een checkpoint op wilden zetten, zijn we nog eens verrast door een groep van wel honderd gewapende militairen die op een richel lagen en ons observeerden”, aldus Smits.

Ontdekkingstocht

De Bravo-compagnie reisde door naar Ethiopië. Voor Schenk was de reis op zich al een ontdekkingstocht. “In een open 4-tonner zie je het landschap aan je voorbijtrekken, van kaal tot groen, bergen, vluchtelingenkampen, militairen, mensen die zich met ezel of paard en wagen verplaatsen. Ik vond het heel bijzonder.” De Bravo werd gelegerd bij Adigrat, ongeveer 25 kilometer van de grens met Eritrea. “Ons kamp werd gebouwd aan een oude landingsbaan, er moest nog een hoop gebeuren. We leefden korte tijd op ratsoenen, maar al snel kreeg het kamp meer vorm en konden wij met ons echte werk beginnen.” Naast de compagnieslocatie bij Adigrat had de Bravo een aantal pelotonslocaties in Bada, Moxito en Zela Ambesa. “We rouleren iedere twee weken. Dat was prettig, want zo zag je meer van het land en er was variatie in het werk. Ook had je veel verschil in temperatuur en klimaat. Bada ligt 150 meter onder de

zeespiegel en daar kon het overdag wel meer dan 50 graden worden. Fysiek was dat best pittig.”

Net als de collega's in Eritrea moesten de Nederlandse mariniers hier toezien op de posities van zowel de Ethiopische als Eritrese strijdkrachten. “In het begin moesten we wegen en paden in kaart brengen en werden contacten gelegd met militaire commandanten. Dat waren mooie patrouilles. Ook werden er staande patrouilles ingericht op plaatsen waarvan de leiding dacht dat er 's nacht troepenverplaatsingen waren. Later moesten we de terugtocht van militairen monitoren en registreren. Over het algemeen waren er geen problemen. We werden wel eens tegengehouden en dan ontstond er een klein conflict, maar dat loste zich altijd op.” Op 7 april 2001 werd een patrouille van de Bravo door Ethiopische militairen onder vuur genomen. Schenk was daar niet bij, maar herinnert zich dat hij op wacht stond toen de patrouille terugkwam. “Dat maakte wel indruk, omdat het heel direct tegen UNMEE was gericht. Iedereen pakte het goed op, maar zo'n directe aanval is wat anders dan mijnnegevaar of een schietincidentje.”

Indrukken

Hoewel er tijdens de urenlange ritten veel van de mannen en de voertuigen werd gevraagd, bleef de sfeer in de chauffeursgroep goed. Zwart: “We hadden echt een goede groep. Als mari-

nierschauffeurs zaten we natuurlijk bij elkaar en brachten we de tijd dat we niet op konvooi waren en geen onderhoud hadden met elkaar door. We dronken koffie bij de luchtmacht, waar ze ook een playstation, een biljarttafel en een dartbord hadden. Verder voetbalden we veel en 's middags om vier uur stak er altijd een hevige wind op. Dan gingen we vliegeren met hele grote vliegers die we uit Nederland hadden laten komen. Ik zat in een wereldgroep.” Tijdens zijn bezoek aan de Nederlandse troepen van UNMEE kreeg prins Willem-Alexander de lachers op zijn hand toen hij constateerde dat de tent van Smits en zijn geweergroep ‘wel de enige zou zijn die zo netjes is opgeruimd’. De geweergroep van Smits bezocht met een lokale gids een bergtop waar zwaar was gevochten. “De lijken, die waren gemummificeerd, lagen daar nog. Onze begeleider vertelde hoe de Ethiopiërs door hun commandanten de berg werden opgejaagd en bij bosjes werden omgelegd door de Eritreërs. Op het laatst moesten de Ethiopische soldaten zelfs zonder wapen de berg op en met een wapen van hun gesneuvelde collega's verder vechten. Dat heeft echt indruk op me gemaakt.”

Schenk kreeg, net als veel anderen, twee keer bezoek van ‘het bruine monster’. “Je weet dat je niets lokaals moet eten, maar we werden in een van de dorpen uitgenodigd op een bruiloft. Ze hadden daar de lekkerste dingen voor ons. Ook een schaal met vlees. Het was onmogelijk om te weigeren en dat heb ik geweten. Ik heb wat op het toilet gezeten. Toch was het die ontmoeting waard. De mensen waren zo gastvrij. Geweldig.”

Thuis

Terug in Nederland pakten de mannen het normale leven snel weer op. Zwart werd uitgezonden naar Irak, nam daarna ontslag en werkt nu bij de beveiliging van *special cargo* bij de KLM. Smits werd militair ski-instructeur en is nu brandweerman in Tilburg. Schenk ging na UNMEE de opleiding voor de Bijzondere Bijstandseenheid en nam daarna deel aan geheime missies. Alle drie hadden ze UNMEE niet willen missen en alle drie zeggen ze: “Het was geen spectaculaire missie, maar het was wel zinvol. De bevolking was, toen wij vertrokken, naar hun dorpen teruggekeerd.”

Achtergrond

In december 1950 vormden Ethiopië en Eritrea een federatie die geleid werd door keizer Haile Selassie. In 1962 werd Eritrea ingelijfd bij Ethiopië. Nadat Ethiopische communisten het vorstenhuis in 1974 ten val hadden gebracht, kwam het Eritrese verzet openlijk in opstand tegen het gezag in Addis Abeba. In 1993 scheidde Eritrea zich af van Ethiopië. Beide landen stemden daarmee in, maar verzuimden de grens tussen beide landen nauwkeurig te markeren. In 1997 verslechterden de onderlinge verhouding en in mei 1998 brak er een oorlog uit die ruim twee jaar zou duren. Op 18 juni 2000 tekenden de landen een staakt-het-vuren – *the Agreement on Cessation of Hostilities between Ethiopia and Eritrea* – en verzochten de Verenigde Naties om een vredesmissie. Op 31 juli 2000 besloot de Veiligheidsraad in resolutie 1312 tot de oprichting van de *United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea* (UNMEE). In resolutie 1320 van 15 september werd besloten de troepensterkte te vergroten tot 4.200 militairen. De UN *Stand-by Forces High Readiness Brigade* (SHIRBRIG), onder bevel van de Nederlandse brigade-generaal Patrick Cammaert, werd benaderd om een deel van de 4.200 militairen te leveren. De speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Legwaila Joseph Legwaila, werd aangesteld als *Head of Mission*, de militaire component van UNMEE stond onder leiding van Cammaert. Op 27 juni 2000 werd de Nederlandse regering door de VN benaderd voor eventuele deelname en op 13 oktober 2000 viel het regeringsbesluit tot deelname in SHIRBRIG-verband.